

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/23/2017
Identifikačné číslo spisu: 9017200066
Dátum vydania rozhodnutia: 15.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:9017200066.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom dňa 15. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Štefana Harabina a JUDr. Petra Hatalu v trestnej veci proti obvinenému H. R. pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. c/ Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005 o dovolaní ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. mája 2016, sp. zn. 2Tos/38/2016 takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. mája 2016, sp. zn. 2Tos/38/2016

b o l p o r u š e n ý z á k o n

z dôvodu § 371 ods. 2 Tr. por. v ustanovení čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 1, § 2 ods. 7, § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. účinného do 31. decembra 2005 v neprospech obvineného H. R..

Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2016, sp. zn. 2Tos/38/2016 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008, sp. zn. Pp/3/2004 s a z r u š u j ú .

Zároveň sa zrušujú všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené uznesenia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava V z 13. decembra 2002, sp. zn. 1T 95/2002, bol obvinený H. R. uznaný za vinného zo spáchania trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody na 4 mesiace so zaradením na výkon trestu do I. nápravno-výchovnej skupiny. Bol mu uložený aj trest zákazu

činnosti riadiť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu troch rokov.

Ďalej vykonával trest odňatia slobody uložený mu rozsudkom toho istého súdu z 12. decembra 2000, sp. zn. 3T/48/00 pre trestný čin podľa § 171 ods. 1 písm. c/ a § 247 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005 vo výmere jedného roka so zaradením na jeho výkon do I. nápravno-výchovnej skupiny, a to na základe rozhodnutia o jeho neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia.

Uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 3. marca 2004, sp. zn. Pp/3/2004 bol menovaný podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody, pričom na časť nevykonaného trestu bola určená skúšobná doba v trvaní štyroch rokov.

Uznesením Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008, sp. zn. Pp/3/2004 bolo rozhodnuté, že H. R. sa v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia neosvedčil a zvyšok trestu odňatia slobody vo výmere 7 mesiacov a 14 dní vykoná. Súd takto rozhodol s poukazom na jeho odsúdenie trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava I z 30. augusta 2005, sp. zn. 3T/48/2000 pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. c/ Tr. zák. účinného do 31. decembra 2005 pre skutok zo dňa 10. júla 2005, za čo mu bol uložený peňažný trest 20.000,- Sk (664,-Eur). Pre prípad zmarenia tohoto trestu bol ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 3 mesiacov a trest zákazu činnosti riadenia motorových vozidiel akéhokoľvek druhu v trvaní štyroch rokov.

Ihneď po vyhlásení tohoto rozhodnutia obvinený H. R. podal proti nemu sťažnosť. Prokurátor okresnej prokuratúry sa práva na podanie sťažnosti vzdal.

Uznesenie o premene trestu bolo obvinenému doručené až dňa 16. februára 2016 a Okresnej prokuratúre Bratislava I 8. februára 2016 a následne dňa 20. apríla 2016 bol spisový materiál predložený Krajskému súdu v Bratislave, ktorý na neverejnom zasadnutí konanom 12. mája 2016 uznesením pod sp. zn. 2Tos/38/2016 sťažnosť H. R. podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ako nedôvodnú zamietol.

Proti tomuto uzneseniu Krajského súdu v Bratislave na základe podnetu obvineného H. R. zastúpeného obhajkyňou JUDr. Alenou Chvojkovou podala ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky ako oprávnená osoba podľa § 369 ods. 1 Tr. por. dovolanie, pričom tento mimoriadny opravný prostriedok oprela o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 2 Tr. por., t. j. že napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku o výkone zvyšku trestu po podmienenom prepustení.

Ministerka spravodlivosti namietala porušenie zákona, keď neboli rešpektované základné práva a slobody osoby obvineného vyplývajúce z Ústavy Slovenskej republiky, z Listiny základných práv a slobôd a medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, konkrétne právo, aby bola jeho vec spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná. Poukázala na skutočnosť, že od rozhodnutia okresného súdu o tom, že sa obvinený v skúšobnej dobe, určenej mu na zvyšok trestu odňatia slobody po podmienenom prepustení neosvedčil až po rozhodnutie o jeho sťažnosti, ktorú podal proti tomuto rozhodnutiu, uplynula doba viac ako 7 rokov. Takýto dlhý časový úsek pri rozhodovaní súdov považuje dovolateľka za neprimerane dlhý, porušujúci ustanovenie § 1 Tr. por., § 2 ods. 7 Tr. por., čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V záverečnej časti odôvodnenia dovolania ministerka spravodlivosti poukázala na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 26/95, I. ÚS 21/2000 a I. ÚS 70/1998 dotýkajúce sa problematiky práva obvineného na konanie bez zbytočných prieťahov.

Ministerka spravodlivosti preto navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 368 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2016, sp. zn. 2Tos/38/2016 a konaním, ktoré mu predchádzalo bol porušený zákon v ustanoveniach čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 1, § 2 ods. 7, § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v

neprospech obvineného H. R. a podľa § 386 ods. 2 Tr. por., aby napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2016, sp. zn. 2Tos/38/2016, ako aj uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008, sp. zn. Pp/3/2004 zrušil a tiež aj ďalšie rozhodnutia na tieto obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 1 Tr. por. trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.

Podľa § 2 ods. 7 Tr. por. každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobodách každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) po zistení, že niet žiadneho zákonného dôvodu pre odmietnutie dovolania ministerky spravodlivosti, preskúmal na verejnom zasadnutí (§ 384 ods. 1 Tr. por.) zákonnosť a odôvodnenosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému dovolateľka podala dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a zistil, že dovolanie podané ministerkou spravodlivosti je opodstatnené.

Postup okresného súdu, výsledkom ktorého bolo rozhodnutie o sťažnosti obvineného proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté, že sa v skúšobnej dobe, ktorá mu bola uložená uznesením okresného súdu pri podmienčnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, až po takmer 7 a pol roku hodnotí dovolací súd ako postup neprípustný a nezákonný.

Z obsahu spisu je zrejmé, že v predmetnej veci obvinený H. R. podal proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008, sp. zn. Pp/3/2004 ihneď po jeho vyhlásení sťažnosť (zápisnica o verejnom zasadnutí Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008 - č. l. 21-22), pričom toto rozhodnutie mu bolo doručené až 16. februára 2016 (osvedčenie o doručení uznesenia sp. zn. Pp/3/2004-č. l. 24a), spis bol predložený Krajskému súdu v Bratislave, ako súdu sťažnostnému dňa 20. apríla 2016 (predkladacia správa predsedu senátu okresného súdu - č.l. 26), ktorý o sťažnosti obvineného rozhodol dňa 12. mája 2016 (zápisnica o neverejnom zasadnutí Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2016- č.l. 32). Teda od rozhodnutia okresného súdu o premene podmienčného trestu odňatia slobody po rozhodnutie o opravnom prostriedku obvineného uplynula doba takmer 7 a pol roka.

Z uvedeného faktografického prehľadu je nepochybne zrejmé, že v predmetnej veci pri rozhodovaní o riadnom opravnom prostriedku došlo k neprimeranému prietahu v konaní, pričom obvinený na takto neúmerne dlhom rozhodovaní nemal žiadnu vinu. K časovému prietahu došlo najmä včasným nerealizovaním pokynu sudcu na doručenie uznesenia procesným stranám a následné predloženie spisu krajskému súdu (úradný záznam administratívnej pracovníčky Okresného súdu Bratislava I z 2. februára 2016- č. l. 25).

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je totiž navodenie stavu, v rámci ktorého osoba uplatňujúca svoje právo dosiahne to, že príslušný súd o uplatnenom práve rozhodne v primeranej lehote zodpovedajúcej odbornej a vecnej náročnosti danej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací sa stotožnil s právnou argumentáciou uvedenou v dovolaní ministerky spravodlivosti. Konanie o sťažnosti obvineného v danej veci trvalo extrémne dlhú dobu, pričom pochybenie pri takomto spôsobe vybavenia veci nemôže byť pričítané na vrub obvineného a nemôže byť hodnotené v jeho neprospech.

Konštatovaniu porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách spravdla musí predchádzať test proporcionality, pre vykonanie ktorého je potrebné skúmať jednak faktory, ktoré sú významné pre posúdenie dĺžky konania z hľadiska prietáhov spôsobených orgánmi štátu vo vzťahu k celkovej dĺžke konania, závažnosti obvinenia, rozsahu a obtiažnosti predmetu trestného konania a rozsah záťaže, ktorej je vystavený obvinený v svislosti s dĺžkou konania, k prietahom v konaní, ktoré boli spôsobené obvineným, však nie je možné prihliadať a jednak je treba skúmať faktory dôležité pre posúdenie účelu trestu, napríklad z hľadiska nevyhnutnosti ochrany spoločnosti pred konkrétnym páchatelom trestného činu.

Až po analýze týchto faktorov je možné urobiť záver o tom, či prípadné obmedzenie osobnej slobody páchatela v dôsledku uloženého trestu, resp. obmedzenie jeho základných práv vyplývajúcich zo samotného trestného konania, sú ešte v primeranom pomere k ochrane verejného záujmu.

Je nepochybné, že s predlžujúcou sa dĺžkou trestného konania sa vytráca základný vzťah medzi trestným činom a ukladaným trestom. Doba medzi trestným konaním páchatela a vynesením konečného rozhodnutia má bezprostredný vplyv na účel trestu, ktorý má byť uložením konkrétneho trestu dosiahnutý. So zväčšujúcim sa časovým odstupom od spáchania trestného činu sa oslabuje tak prvok individuálnej, ako aj generálnej prevencie. Rovnako spôsobilosť trestu výchovne pôsobiť na spoločnosť je po tak dlhej dobe výrazne znížená.

Uplýnutie doby viac ako 7 rokov od rozhodnutia o neosvedčení sa obvineného v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia po rozhodnutie o riadnom opravnom prostriedku, ktorým takéto rozhodnutie napadol (a to bez akéhokoľvek zavinenia obvineného) je nutné z hľadiska práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách považovať za extrémny prípad, ktorý odôvodňuje zrušenie takéhoto rozhodnutia.

Ústava Slovenskej republiky má povahu základného prameňa práva, ktorý je nadradený voči všetkým ostatným prameňom práva. V prípade, že ústavná úroveň úpravy verne prenáša do vnútroštátneho právneho poriadku záväzky z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ústavná úprava bude slúžiť ako základňa ich praktickej aplikácie v právnej praxi Slovenskej republiky. Ústava v článku 48 ods. 2 zaručuje, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Dohovor o ľudských právach a základných slobodách v znení protokolu č. 11 zakotvuje, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Konaním v zmysle práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je potrebné rozumieť nielen konanie súdu prvého stupňa, ale aj konanie odvolacieho súdu, alebo konanie o výkone rozhodnutia. Ani Ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov nevynímajú z ich povinnosti konať bez zbytočných prietáhov žiadnu vec, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana.

Dovolací súd rešpektujúc právny názor prezentovaný v dovolaní ministerky spravodlivosti v súlade s ním konštatoval, že k prietahom v konaní o sťažnosti obvineného H. R. došlo k výraznému zásahu do jeho práv.

Ministerka spravodlivosti správne oprela dovolanie o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 2 Tr. por. teda, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku o výkone zvyšku trestu, po podmienčnom prepustení, ktorému dovolaciemu dôvodu plne zodpovedá aj obsah jej dovolania.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona v ustanovení článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, článku 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 1, § 2 ods. 7 a § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v neprospech obvineného H. R., napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2016 sp. zn. 2Tos/38/2016, ako aj uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 3. decembra 2008, sp. zn. Pp /3/2004 zrušil a rovnako aj všetky rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.